

Sosialisma og nationalisering í Felagsmarknaðinum

Danski marknaðarráðharrin, Ivar Nørgaard, sigur um hesi viðurskipti, í samband við avgerð fólkatingsins at leita í henda felagsskap.

Danska fólkatingið samtykti í seinastu viku við 141 atkvøðum fyrri og 32 imóti, at leita upp í Europeiska Felagsskapin (EF). Foroyysku fólkatingsumboðini, Hákon Djurhuus og Jóhan Nielsen atkvøddu ikki, vegna tess, at limaskapur Føroya, verður avgjørdur við serligari fólkatakvøðu um trý ár. Danska fólkatakvøðan sum verður 2. okt. er alt avgerandi, um Danmark skal leita upp í EF ella ikki.

Í samband við avgerð fólkatingsins av Felagsmarknaðarmálinum, hevur marknaðarráðharrin, Ivar Nørgaard, gjørt hesar metingar um viðurskiptini. Fyri o. u. tveimum árum síðan viðgjørdi vinnuliga nevndin hjá Javnaðarflokkinum ymisk mál, og varð avgjørt, aftaná, at viðgerðirnar vóru ldnar, at senda eina skrá út við heitinum: Erhverv og samfund, program for aktiv erhvervspolitik.

Í hesi skrá vóru nevnd ein

limalondunum. Limaskapur forðar sostatt ikki donum at nationalisera.

Kann endamálið kortini verða framt?

Ein annar spurningur, sum settur er mæ, er, um tað eru aðrar avgerðir í Rom-sáttmálanum, sum tálma eini møguleikari nationalisering, meðan henda er veruleiki, og sostatt forða fyrri, at endamálið verður ikki framt.

Spurningurin er settur í samband við tveir ólíkar sáttmálabólkar. Í fyrsta lagi reglan um samhandil og kappingardýgd, og hvussu viðurskiptini eru fyrri hesum. Í øðrum lagi, hvussu viðurskiptini verða, um ætlanin er at stovnseta nakað, t. d. ídnað.

Hvat viðvikur reglunum um samhandil og kappingardýgd,

Ivar Nørgaard, maknaðarráðharrin

hesar t. d. gagna verju av «menniskjalivi og dýralivi». Hesar avmarkingar megu bert ikki hava við ser slíkt, sum tálmar samhandlinum limalondini. Henda avgerð hevur t. d. havt miklan týdning, tá talan hevur verið um innflutningsavmarkingar av medisinvörum.

Viðvíkjandi stovnsetan av fyrítøkum, verður sagt sagt í Rom-sáttmálanum, at eitt bann móti nýstovnsetan, eins væl og eitt bann móti nationalum fyrítøkum, sum fyrítøkum í øðrum EF-londum, kann verða nýtt í eini grein (branche) sum er nationaliserað.

Hvussu eru viðurskiptini í EF-londunum

Verður litið at viðurskiptunum í teim 6 EF-londunum, samstundis sum litið verður at teimum trimum umsójaralondunum, er lætt at skilja, at ríkið (kassin) í hesum londum hevur lutikið virkissamt (aktivi) í vinnulivinum í samband við nationalisering.

Tað kundi verið áhugavert at nevnt nokur dømi:

Hálendsku kolgoymslurnar eigur ríkið, samstundis, sum peningur at dríva hesar goymslur verða latin úr ríkiskassanum.

Í Fraklandi er o. u. 2/3 á bankaøkinum nationaliserað, og sum flestum kunnugt, eigur ríkið Renault-bilverksmiðjurnar. Í Italia hevur felagsskapurin hjá ríkinum, IRI, stórsta eftirlitið við øllum verksmiðjum landsins.

Í felagsskapinum eru um 300.000 fólk.

Í Týsklandi er somuleiðis stórsta parturin av øllum virksmið landsins undir almennum eftirliti.

Nevnt hevur verið nationalisering. Nokur dømi um hetta:

Í Bretlandi, sum er eitt av umsójaralondunum, er nógv tann størsti parturin av kol-, stál-, gassi- og el-idnaðinum nationaliseraður. Í øllum hesum nevndu idnaðarfyrítøkum

Trælahandil trívist sanniliga enn

Afrikanskir trælir, stúgvadir í containarum, verða sendir til Europa

Fyri stuttum avdúkaðu menn, at trælahandilin millum Afrika og Europa, heldur fram á sama hátt, sum hann gjørdi fyrri hundráð árum síðan. Í franska býnum Aix Les Boris, nærindis markinum til Italia, fann lögreglan herfyri 59 afrikantarar, sum vóru stúgvadir í einum containara.

Í farmabráveinum stóð, at innihaldið í containaranum vóru seymimaskinur. Undir containaranum vóru hjól, og var bilforarin, sum skuldi flyta hann, so óheppin, at containarin brotnaði undir flutninginum.

Bilforarin segði seg ikki vilja gjalda skaðan, men boðaði harimóti lögregluri frá, at innihaldið í kassanum mátti verða fingið út, annars hendi tað, sum bilforarin tók til, »so doyggja teir«.

Trælirir høvdu ferðast við

Í kassanum sótu 59 afrikantarar, sum helst vóru komnir úr Mali. Í fleiri timar høvdu teir rópt um hjálp, men ongin hevði varnast hetta. Ein kanning, sum varð gjord seinni, sýndi, at afrikantararnir vóru skipaðir umborð í býnum Alexandria og sendir til eina ónevndu havn í Suðuritalia, har teir síðan høvdu ferðast fleiri hund-

ráð kilometrar gjøgnum Italia til Fraklands, stúgvadir saman í kassanum við litlari og ongari útgørd, bert eitt sindur av vatni.

Ein talsmaður fyri lögregluna upplýsir, at kassin skuldi verða sendur til Paris. Seinni er avdúkað, at fleiri slíkar sendingar hava verið til somu adressu, sum henda. Teir mongu trælirnir hava tað ringt og hava ikki fnigið møguleika at tryggja seg fyrri nokrum, um okkurt skuldi verið áfátt.

Hvør stendur aftanfyrri?

Peningurin, sum helst er ætlaður sum løn fyrri trælirnir, er sendur til felagsskapin, ið hevur staðið fyrri trælahandlinum í Afrika. Politiið heldur, at einir 10 mans standa aftanfyrri henda felagsskap.

Tað er nógv, sum bendir á, at trælaflutningurin hevur leiðslu sína í Italia, og at tað síðan eru trupulleikar at loyniselja (smugla) afrikansku trælirnir um markið til Fraklands.

Fleiri dómi eru um, at afrikantarar sjálvir hava roynt at sloppið um markið, men eru teir ferð eftir ferð hildnir aftur. Hildið verður tí, at træla-leiðslan hevur sent trælirnir í containarum, so at hesir ótálmaðir kunnu sleppa um markið, verður sagt úr Paris.

Jóhan Nielsen

Foroyysku umboðini á fólkatingi, Jóhan Nielsen og Hákon Djurhuus, atkvøddu ikki, tá limaskapur Føroya verður avgjørdur við serligari atkvøðu um trý ár.

Hákon Djurhuus

hópur av uppskotum og møguleikum, hvussu hesi kundu verða framt.

Seinni eri eg spurður, um Javnaðarflokkurin, um so er, at Danmark fer upp í Felagsmarknaðin, er førur fyrri at fremja tær ætlanir, sum nevndar eru í skránni. Sera ofta eri eg spurður, um tær viðurskipti, sum koma at galda í EF, loyva okkum at nationalisera.

Eg havi roynt at svara sum best upp á tær spurningar, sum settir eru mæ, hesum viðvíkjandi, og geri eg tað einaferð enn.

Jú, tað ber til at nationalisera í EF. Grein 222 í Rom-sáttmálanum sigur nevnliga, at tað er onki, sum fyrisetur um skipanina um ognarrætt hjá

er galdandi, at almennar fyrítøkur, talan er um nationaliseraðar fyrítøkur, skulu lúka tær fyrisetu reglurnar í sáttmálanum. Hetta vil m.a. siga, at nationaliseraðar fyrítøkur eisini skulu lúka treytirnar í Rom-sáttmálanum um forboð fyrri misnýtslu av tí, sum fyrítøkurnar ráða yvir, viðvíkjandi marknaði.

Somuleiðis eiga nationaliseraðar fyrítøkur ikki at tálma fyrítøkum í øðrum londum at avreiða á, til eina og hvørja tíð, galdandi marknaði.

Slíkar eru í stríð við reglurnar í sáttmálanum um ein felags marknað uttan toll o.s.fr.

Rom-sáttmálin sigur í grein 36, at eitt limaland kann loyva sser at gera avmarkingar, um

Pf. North Atlantic Plast

Vit framleiða plastikkør í støddum frá:

50 mm dia. til 250 mm dia.

Vatnleiðingsrør.

Kloakkrør.

Avlopsrør.

Hesj rør verða einans gjørd til »Dansk Standard« DS. F 972.

NB: Til hesj rør passar alt vanligt rør fittings, ið kann keypast her á landi.

Upplýsingar fáast á tlf. 1 1725.

starvast meiri enn ein hálv miljón fólk.

Norski ríkiskassin letur eisini ein hóp av peningi til allar tær idnaðargreinir, sum ríkið eigur.

Niðurstøðan er, sum omanfyri nevnt, tann, at limaskapur forðar ikki nationalisering av ymsum greinum, og at umfatann vinnulivsins, er ríkið eisini hevur sín lut, er stór, bæði í

teim londum, sum hava limaskap og teimum, sum søkja um limaskap.

Ivar Nørgaard endar í frágreiðing sínari, at danski javnaðarflokkurin sostatt er førur fyrri, eisini aftaná, at Danmark er komið upp í EF, um fólkatakvøðan loyvir hesum 2. okt., at fremja enn meiri á vinnuliga økinum, sum nevnt varð í skrá nevndarinnar, ið kann- aði m.a. vinnulig viðurskipti.